

ne det forklare kirkens størrelse, alder og kvalitet.

Tåning kirke består af en ret stor, veludført bygning fra formentlig så sent som første halvdel af 1200'erne og, ligesom andre kirker, med hvælvinger, tårn og våbenhus fra tiden kort før reformationen. Særegent er det romanske kor med vægnicher og en østre del med altret hævet over det øvrige korgulv og overhvælvet på særegen vis. Ejerforholdene i sognet synes at give en forklaring på den gode kvalitet af det romanske byggeri. Som påvist af Poul Rasmussen (*Herreklostrenes Jordegods*, s. 55f og 64) erhvervede Øm kloster omfattende jordegods i 1248 fra en hr. Jens Judas; kirken har været en stormandskirke.

Tolstrup kirkes kor og skib er ved dendrokronologisk datering af et par vinduesrammer at sætte til 1160'erne, mens de sidste tre kirker formodes at være bygget o. 1200. Kattrup og Vedstet er udstyret med apsis, men den første er så voldsomt omdannet i det 19. århundrede, at kor og apsis er helt nybygget. Af inventar lægger man mærke til de firkantede døbefonte i Ørridslev og Tolstrup, mest særegen den i Tolstrup, en kvadratisk kube, terning, formentlig engelsk inspireret.

I hefte 48 fås også besked om det lidt, der er fundet af Ring klosterkirke.

Erik Ulsig

Hanne Raabymagle og Claus M. Smidt (red.): *Klassicisme i København. Arkitekturen på C.F. Hansens tid*. (Gyldendal, 1998). 220 s., 198 kr.

Den klassicistiske arkitektur og interiørkunst i hovedstaden fra 1770 til 1850 er emnet i denne bog, der er udgivet i anledning af den tredje guldalderfestival i København. Ikke færre end 20 fonde og institutioner har støttet det smukke bogværk, der hæver sig højt ved fotografen Jens Lindhes fortræffelige billeder. Det

særlige ved den nyklassicistiske arkitektur i København er, at den er så rigt repræsenteret i byen inden for de gamle volde, og at den har overlevet senere tiders hårdhændede saneringer. Jens Lindhe har så at sige bevæget sig rundt og fotograferet historien – og det har han gjort aldeles glimrende. Sammen med de mange ældre illustrationer – tegninger, kort, akvareller m.v. – er bogen afgjort en fryd for øjet.

Bogens syv kapitler er primært skrevet af kunsthistorikere. De fokuserer på hovedtrækkene i den arkitektoniske udvikling i København fra Jardin og Harsdorff over C.F. Hansen til Hetsch og Bindsbøll. Forfatterne pointerer blandt andet, at Christiansborgs brand i 1794, Københavns brand året efter og bombardementet i 1807 medførte, at der var mulighed for og rum til at omskabe bybilledet i nyklassicistisk stil. Et usædvanligt dygtigt korps af veluddannede bygmestre bliver berettiget fremhævet som helt afgørende for den kunstneriske høje kvalitet. Nyklassicismen bygger på antikkens stilarter. Kendetegnene er symmetri, stregthed, enkelhed, proportioner og harmoni, et »program«, som de mange små håndværksmestre blev inspireret af f.eks. gennem Harsdorffs bygninger ved Kongens Nytorv.

Kapitlerne er fine introduktioner til klassicismens arkitektur og boligstil i København samt gode og fornuftige ledsagetekster til illustrationerne. Der er også friske overraskelser til faghistorikerne. Claus M. Smidt spørger om Danmark, der i 1794 i tømmerstrejken havde haft en forsmag på den franske revolution, ikke netop undgik en revolution som følge af byggeboommet fra 1794/95. »Den der tjener penge har ikke tid til at revolutionere!« (s. 43). Ellers skorter det lidt på sammenhæng mellem arkitektur og samfund. Forfatterne viser glimrende, hvordan byggerierne lykkedes ved besparelser, materialelegenbrug,

indsamlinger etc., men vi får ikke nogen grundig forklaring på det gevaldige paradoks, at i en periode, hvor ulykkerne væltede ind over landet – udenrigspolitiske katastrofer, indenrigske opløsningstendenser og økonomisk nedtur – blomstrede talenterne og kreativiteten i kunsten og arkitekturen som aldrig før. Det er, som om arkitektur- og kunsth-

strikere ikke rigtigt får knyttet an til *historien* – ligesom historikerne modsat heller ikke får knyttet ordentligt an til kunsten og arkitekturen. Tør man foreslå lidt tværfaglighed? På trods af denne lille bemærkning anbefales denne bog varmt. En meget flot bog til en billig pris.

Jens Morten Jessen

HÅNDBØGER OG HJÆLPEVIDENSKABER

Henrik Lerdam: *Danske middelalderforskere – en oversigt*. (Museum Tusulanums Forlag, 1998). 162 s., 166 kr.

Denne nyttige oversigt er udsendt som en tidlig udløber af det af Statens Humanistiske Forskningsråd iværksatte netværk »Danmark og Europa i Senmiddelalderen«. Daværende ph.d.-studerende Henrik Lerdam har stået for arbejdet som en del af den arbejdsydelse, der er knyttet til de fleste ph.d.-stipendier, og Institut for Historie ved Københavns Universitet fortjener tak for denne konstruktive brug af Lerdams arbejdstimer.

De enkelte forskere præsenteres med navn, stilling, akademisk grad og fødselsår. Dertil kommer en række praktiske oplysninger, der går på, hvor man kan få fat i vedkommende. Herefter følger oplysninger om interesse- og forskningsområder, publikationer (højst 10 stk.) og faglige tillidshverv og andre aktiviteter. I alt præsenteres det – for denne anmelder – forbløffende høje antal af 320 danske forskere, der arbejder med middelalderen.

Fortegnelsen bygger på folks egne oplysninger, og man må sige, at for nogle har præcisionen været den fremher-

skende dyd, for andre beskedenheden. Det giver selvsagt lidt slinger i valsen. Ikke alle har været med, og man havde gerne været oplyst om hvor mange og hvorfor.

Netværkets projektansvarlige, Per Ingeman, oplyser i sit forord, at forbilledet har været den »i lang tid meget nyttige fortegnelse over danske historikere, *Danske historikere 1965*«. Denne nye oversigt kunne da passende danne forbillede for lignende stater over historikere, der arbejder med andre perioder. Man tør knap tænke på, hvor mange det måtte dreje sig om.

Søren Bitsch Christensen

Erik Gøbel og Knut Sprauten: *Kommenteret bibliografi til dansk-norsk historie 1536-1814 især vedrørende centraladministrationen*. (Rigsarkivet, København og Riksarkivet, Oslo, 1997). 282 s., 200 kr.

Administrationshistorien har i snart nogle år efterhånden været skarpt aftegnet i det danske rigsarkivs forskningsprofil. Forholdene vedrørende arkivalier fra dobbeltmonarkiets administration har også været i fokus i mange år, men har nu fundet en holdbar løsning, nedfældet i arkivaftalen fra 1991 om depo-